

Länsstyrelsen
Värmland

Miljöanalys
Eva Rudander
010-22 47 485

BESLUT

Datum
2020-06-05

Sida
1 (6)
Referens
501-10983-2019

Årjängs kommun
c/o Bygg- och miljökontoret
Box 906
672 29 Årjäng

Statligt bidrag till det lokala naturvårdsprojektet Äng i Årjäng.

Beslut

Länsstyrelsen beslutar, med stöd av 1 § förordning (2003:598) om statliga bidrag till lokala naturvårdsprojekt, att bevilja Årjängs kommun ett preliminärt bidrag med max 50 % av kostnaden för bidragsberättigade åtgärder, dock högst 393 000 kronor, till det lokala naturvårdsprojektet projektet Äng i Årjäng.

För beslutet gäller följande villkor

1. Bidraget får enbart användas för de åtgärder som anges under villkor 2 i detta beslut.
2. För att sökanden skall få rätt till hela bidraget ska nedan angivna åtgärder, enligt ansökan, genomföras och följande resultat ha uppnåtts;

Åtgärd enligt ansökan	Resultat som ska uppnås
1	Lämplig jordmån för anläggande av en för regionen typisk ängsmark och för etablering av träd och buskar har skapats i området genom tillförsel av jordmassor.
2	De invasiva främmande arterna blomsterlupin, vresros och spansk skogssnigel har framgångsrikt bekämpats. Anvisningar om uppföljande åtgärden finns införlivade i en skötselplan för området.
3	Ett välfungerande natur-/utegym speciellt anpassat för äldre besökare och för besökare med funktionsvariation finns anlagt i området. Naturgymmet består av minst 7 st olika träningsredskap, som möjliggör en allsidig styrketräning. Genom att använda naturmaterial har redskapen anpassats för att passa in i naturmiljön.
4	Minst 40 st nyplanterade träd och buskar finns etablerade i området. Val av växtmaterial har gjorts på sådant sätt att vilda pollinerare gynnas och blomningssäsongen förlängts framförallt tidigt på våren. Inhemskt lokalt förekommande växtmaterial har företrädesvis använts.
5	Minst 400 m ² ängsmark där lokalt förekommande ängsväxter etablerat sig finns anlagd i anslutning till fjärilsrabatterna. Lokalt och regionalt frö- och växtmaterial har använts. En näraliggande äng har varit förebild.

6	Minst 3 publika evenemang har genomförts under projektiden. Aktuella tillfällen är Lokala Naturvårdens dag i augusti, Pollineringsveckan i maj och invigning av naturgymmet och ängen. Allmänheten har bjudits in via lokalpress och sociala media. Besökarna har bl a fått ökad kunskap om: • naturmiljön vid Silbodalsälvens dalgång • vilda pollinatörer • vilda pollinatörers betydelse för biologisk mångfald och för människan/samhället.
7	En skötselplan har upprättats för hela området inkl ängsmarken, träd- och buskplanteringar, fjärilsrabatter, naturgymmet, stigar och andra anordningar för besökare. I den redovisas bl a; • syfte/mål för området, • beskrivning av de ingående delområdena inkl redovisning av naturvärden och anordningar, • skötsel mål och förslag på skötselåtgärder för ängsmarken, fjärilsrabatter, träd och buskar och övrig mark, • anvisningar för fortsatt bekämpning av invasiva främmande arter i området, • skötselanvisningar för besöksanordningarna, • anvisningar för ajourhållning av informationsmaterial. Skötselplanen finns tillgänglig som nedladdningsbar fil på kommunens hemsida.

3. Förändringar i projektet ska anmälas skriftligt till Länsstyrelsen för prövning och godkännande innan de påbörjas. Om projektet inte kan fullföljas ska Länsstyrelsen underrättas omgående.
4. Verksamhetsrapporter ska upprättas i LONA-registret och en undertecknad utskrift ska lämnas in till Länsstyrelsen senast den 1 mars varje år.
5. Projektet ska vara genomfört senast den 31 december 2022.
6. Slutrapport ska upprättas i LONA-registret och en undertecknad utskrift ska lämnas in till Länsstyrelsen senast tre månader efter det att projektet är genomfört.
7. Faktiska utgifter samt kostnader för arbetstid (både kommunal, ideell eller annan) ska kunna verifieras på begäran av Länsstyrelsen.
8. Vid marknadsföring och information om projektet, och i alla dokument som framställs inom projektet ska det tydligt framgå att "Statliga bidrag till lokala naturvårdsprojekt är medfinansierat för genomförandet av detta projekt". Det gäller böcker, rapporter, broschyrer, informationstavlor, pressmeddelanden, webbplatser m.m. Naturvårdsverkets symbol "LONA" ska användas.
9. Under projektiden ska information om projektet finnas tillgänglig på kommunens hemsida.
10. En uppföljning av projektets resultat ska göras i form av antal deltagare på de olika aktiviteterna i projektet inklusive antal besökare på projektet hemsidan.

11. Representativa bilder för projektet ska läggas in i LONA-registrets bildsnurra senast vid första redovisningen, och därefter löpande under hela projekttiden.
12. Åtgärder som kan definieras geografiskt ska fotodokumenteras före och efter genomförd åtgärd. Fotografier som visar att åtgärderna har genomförts ska medfölja slutrapporten för projektet.
13. Artfynd ska läggas in på Artportalen www.artportalen.se.
14. Invasiva arter ska rapporteras in på www.invasivaarter.nu eller på www.artportalen.se.
15. Påförda massor får inte innehålla rötter, frön eller andra växtdelar från arter som riskerar att bli invasiva.
16. Växtavfall och eventuella jordmassor från bekämpning av invasiva främmande arter ska omhändertas på ett säkert sätt så att risk för spridning elimineras.
17. Till området infört växtmaterial ska kontrolleras mot ArtDatabankens risklista, så att inte arter som riskerar att bli invasiva etableras i området.
18. I områden som restaurerats och i områden där anordningar uppförts ska projektet genom skyltning informera om att åtgärderna genomförts med statligt bidrag till lokala naturvårdsprojekt som medfinansiär.
19. För de åtgärder som kräver anmälan, dispens eller tillstånd från Länsstyrelsen ska anmälan/ansökan ske i god tid.
20. Vid anläggande av naturgymmet och ängsmarken ska, så långt möjligt, miljövänliga metoder och material användas.

Bakgrund och beskrivning av ärendet

Årjängs kommun har den 28 november 2019 ansökt om bidrag på 393 000 kronor för att genomföra projektet ”Äng i Årjäng. Ansökan har därefter kompletterats på begäran av Länsstyrelsen

Av ansökan framgår att projektet innebär en fortsatt utveckling av naturområdet vid Sillbodalsälven. I ett tidigare LONA-projekt iordningsställde kommunen anordningar för att främjat ett naturanpassat friluftsliv. Då låg fokus på de skogliga- och vattenanknutna naturvärdena. I ett pågående LONA-projekt har fokus flyttas till pollinerande insekter och deras livsmiljöer, bl a har fjärilsrabatter anlagts. I dessa båda projekt har tillgänglighetsanpassning och kunskapsspridning varit viktiga delar.

Årjängs kommun vill i detta projekt fortsätta att förbättra livsmiljön för vilda pollinerare och satsa vidare på att tillgänglighetsanpassa området, så att alla oavsett funktionsvariation har tillgång till tätortsnära natur. Att sprida kunskap om biologisk mångfald och vilda pollinerare är fortsatt en viktig del i åtgärderna.

Antalet vilda pollinerare har under de senaste årtiondena minskat oroväckande i landskapet. Orsaken kan bl a ses i den kraftiga utarmningen av biologisk mångfald, som effektiviseringen av jordbruket har inneburit. När småbiotoper försvinner minskar utbudet av lämpliga boplatser, och besprutning av grödorna kan vara direkt toxiska. Pollinerande insekter behöver blomkontinuitet under hela växtsäsongen, men när stora monokulturer tar över odlingslandskapet begränsas tillgången på föda över tiden. Vissa pollinerare är knutna till en speciell värdväxt, varför det är viktigt att bibehålla mångfalden av växtarter. Minskning av arealen ängs- och hagmarker och redu-

tering av småbiotoper såsom dikeskanter, gärdesgårdar, odlingsrösen, gamla grova träd, alléer och småvatten har inneburit att många arter idag är rödlistade.

Bland åtgärderna i projektet ingår att anlägga en hårdvallsäng i anslutning till fjärilsrabatterna. En lokal äng kommer att vara förebild vid utformningen och val av fröblandning. Då området varit en gammal bangård så kommer inga grävningar att företas. Istället ska lämpliga jordmassor påföras så att förutsättningar skapas för en ängsflora att utvecklas.

I projektet ingår även att plantera, för vilda pollinerare, lämpliga buskar och träd. Företrädesvis ska inhemskt, lokalt förekommande växtmaterial användas för att bibehålla den genetiska variationen inom arter. I skriften "Receptsamling för biologisk mångfald i parker och trädgårdar" finns förslag på lämpliga arter av blommande buskar och träd för pollinerare, se bilaga till beslutet.

Invasiva arter i området ska bekämpas. Aktuella arter är blomsterlupin, vresros och spansk skogssnigel. Dessa finns inte upptagna på EU-förteckningen över invasiva arter av unionsbetydelse, men är viktiga att bekämpa ur ett nationellt perspektiv. Av ansökan framgår att området regelbundet kommer att plockas fritt från sniglar. De invasiva växterna kommer att slås av flera gånger per växtsäsong för att trötta ut rotsystemen. Uppgrävning av rötter undviks då det i det gamla banområdet finns risk för föroreningar i marken. Avfallet tas omhand så att fortsatt spridning elimineras.

I arbetet ingår att anlägga ett naturgym där alla, oavsett ålder och funktionsvariation, får möjlighet till en allsidig styrketräning ute i naturen. Utformning av gymmet och val av material till träningsredskapen görs på ett sådant sätt att anläggningen smälter väl in i omgivande naturmiljö.

Under projekttiden kommer publika evenemang att anordnas. Aktuella tillfällen är under Pollineringsveckan i maj och i samband med den Lokala Naturvården dag i slutet av augusti. I samband med att naturgymmet och ängen färdigställts kommer kommunen även att bjuda in allmänheten till en invigning. Syftet med de publika arrangemangen är att locka mer besökare till den tätortsnära naturen och att sprida kunskap om vilda pollinerares viktiga roll för den biologisk mångfalden och för vår livsmedelsförsörjning.

En viktig åtgärd i projektet är att ta fram en skötselplan över hela fjärilsparksområdet. Planen ska säkerställa att den långsiktiga skötseln sker på sådant sätt att den biologiska mångfalden säkerställs och att lämpliga livsmiljöer för vilda pollinatörer finns i sådan mängd att för området typiska arter ökar både i antal och artrikedom. Planen ska också garantera att områdets underhåll/skötsel framgent även inkluderar kunskapsspridning om vilda pollinatörer och biologisk mångfald, och tillgänglighet för människor med funktionsvariation. Planen ska även säkerställa uppföljande bekämpning av invasiva främmande arter så att dessa långsiktigt utrotas från området.

Projektet planeras starta vid beslut om bidrag och avslutas senast den 31 december 2022. Årjängs kommuns Bygg- och miljökontor är huvudman för projektet. De ansvarar bl a för samordning, inköp av material, framtagandet av skötselplan och att biologisk kompetens i projektet säkerställs. För utformning av naturgymmet kommer kunskap att inhämtas från kommunens pensionärs- och tillgänglighetsråd.

För övriga detaljer hänvisas till ansökan.

Länsstyrelsens motivering

Länsstyrelsen bedömer att projektet uppfyller de krav som ställs i förordning (2003:598) om statliga bidrag till lokala naturvårdsprojekt.

Genom projektet utvidgas natur- och strövområdet vid Silbodalsälven och nya naturtyper, där fokus sätts på de pollinerande insekterna, görs tillgängliga för besökare. Satsningen på ett naturgym för människor med funktionsvariation ger fler grupper möjlighet till fysisk träning i naturmiljön (kategori 4).

Projektet ökar förutsättningarna för att vildbin och andra lokalt förekommande pollinerande insekter får en positiv populationsutveckling och att antalet arter i området ökar (kategori 5). Genom att anlägga en äng och använda ett lokalt frömaterial bidrar projektet även till att bibehålla de lokalt förekommande ängsväxterna och att bevara den genetiska mångfalden (kategori 5).

Publika arrangemangen lockar besökare och kunskapen om naturområdet sprids till fler besöksgrupper. Besökarna i området ska inspireras att bevara och utveckla den biologiska mångfalden i sin egen trädgård och närmiljö (kategori 6). Att människor har möjlighet till naturupplevelser i sin närmiljö är en viktig del i det långsiktiga arbetet för att bevara den biologiska mångfalden.

Projektet bidrar till att uppfylla miljömålen Ett rikt växt och djurliv.

Utbetalning av bidrag

Högst 75 % av bidraget betalas ut medan projektet pågår. Avslutat projekt ska slutrapporteras till Länsstyrelsen. Efter granskning av inlämnad slutrapport fattar Länsstyrelsen beslut om bidragets slutliga storlek.

Utbetalning av bidrag görs av Länsstyrelsen på kommunens konto 117-3244 med betalningsreferens Britt-Marie Öjstrand enligt nedanstående preliminära utbetalningsplan.

Utbetalning görs;

- i samband med projektstart 2020 293 000 kr
- efter godkänd slutredovisning 100 000 kr

Länsstyrelsen kan kräva att utbetalat bidrag helt eller delvis återbetalas enligt 12 § förordningen (2003:598) om statliga bidrag till lokala naturvårdsprojekt.

Kommunen är rättsligt och ekonomiskt ansvarig inför Länsstyrelsen för genomförande och redovisning av projektet.

Övriga upplysningar

Länsstyrelsens prövning av ansökan omfattar endast bestämmelserna i förordning (2003:598) om statliga bidrag till lokala naturvårdsprojekt. Krävs samråd, anmälan, dispens, tillstånd eller avtal enligt annan lagstiftning ansvarar den sökande för att detta ordnas.

Enligt 3 § 2b förordning (2003:598) får bidrag inte avse åtgärder som följer av skyldighet i lag eller annan författning. Att bekämpa invasiva främmande arter av unionsbetydelse omfattas av lagkrav. Detta innebär att bekämpningsåtgärder som avser de arter som finns upptagna på EU-förteckningen inte beviljats statligt bidrag enligt detta beslut.

Allt material som tas fram och presenteras digitalt ska vara tillgängligt för alla. Det ska t ex kunna läsas upp i olika talsyntesprogram.

Information om LONA hittar du på länsstyrelsens webbplats www.lansstyrelsen.se och Naturvårdsverkets webbplats <http://www.naturvardsverket.se/lona>. LONA-registret finns på <https://lona.naturvardsverket.se/>.

Beslut om statliga bidrag till lokala naturvårdsprojekt får inte överklagas, enligt 14 § förordning (2003:598).

Enhetschef Karin Enfjäll har fattat beslut i detta ärende. Byrådirektör Eva Rudander har varit föredragande.

Så här hanterar länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa hittar du på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.

Bilagor

Receptsamling för biologisk mångfald i parker och trädgårdar

Kopia till

Britt-Marie Öjstrand, britt-marie.ojstrand@arjang.se

Elin Olsson, elin.olsson@arjang.se